

ANAYASA MAHKEMESİ'NDEN ENERJİ YASALARINDAKİ İDARİ PARA CEZALARINA İLİŞKİN YENİ KARAR: MAKTU CEZALAR ANAYASAYA UYGUN

Bilindiği üzere, Anayasa Mahkemesi, 03.05.2016 tarihli ve 29701 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 07.04.2016 tarih ve 2015/109 E.-2016/28 K. sayılı kararıyla; iptali talebiyle önüne gelen 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun idari para cezalarının belirlendiği 19 uncu maddesinin maktu idari para cezası öngören iki hükmünü *itiraz konusu kurallarda öngörülen idari para cezasının "regülatif idari para cezası" niteliğinde maktu olarak düzenlendiği ve uygulanan cezalarda işletmenin ekonomik büyüklüğü ve sınıfına ilişkin herhangi bir kademelendirme yapılmadığı, bu itibarla fiilin haksızlık içeriği, bayilerin kusur durumu dikkate alınmadan, ekonomik büyüklüklerine ve sınıflarına göre adil bir denge gözetilmeden, itiraz konusu kuralla ölçülü ve makul olmayan idari para cezası ile cezalandırılmalarının, hukuk devletinin gereği olan "adalet" ve "hakkaniyet" ilkeleriyle bağdaşmayacağı* gerekçesiyle Anayasa'nın 2 nci maddesine aykırı bularak, enerji yasalarındaki maktu idari para cezalarıyla ilgili dönüm noktası olabilecek nitelikte bir iptal kararı vermişti.¹

Ancak, Anayasa Mahkemesi, Danıştay 13. Dairesinin 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu'nun "İdari para cezaları" başlıklı 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasının yine maktu idari para cezası öngören hükümlerinin aynı gerekçelerle iptali için itiraz yoluyla kendisine yaptığı başvuru da, henüz altı ay önce 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nda maktu idari para cezası öngören iki hükmün Anayasa'nın 2 nci maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu şeklinde gerekçesiyle iptaline yönelik karar vermiş olmasına rağmen, 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu'nun aynı nitelikteki hükümleri için aksi yönde bir karar vererek, kısa süre içerisinde içtihat değişikliğine gitti.²

Son olarak, Ankara 7. İdare Mahkemesinin 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun "Yaptırımlar ve yaptırımların uygulanmasında usul" başlıklı 16 ncı maddesinin birinci

¹ AYM kararına ilişkin ayrıntılı açıklama için bkz. <http://www.lbfpartners.com/tr/yayin/aymden-enerji-piyasalarinda-uygulanan-idari-para-cezalarina-iliskin-kritik-iptal-karari.html>

² AYM kararına ilişkin ayrıntılı açıklama için bkz. <http://www.lbfpartners.com/tr/yayin/anayasa-mahkemesinden-enerji-piyasalarinda-uygulanan-maktu-idari-para-cezalarina-iliskin-yeni-karar-ve-yeni-yaklasim.html>

fıkrasının (c) bendinin yine maktu idari para cezası öngören; *“Bu Kanun, ikincil mevzuat veya lisans hükümlerine aykırılık yapılmış olduktan sonra niteliği itibarıyla düzeltme imkânı olmayacak şekilde aykırı davranılması durumunda ihtara gerek kalmaksızın beş yüz bin Türk Lirası idari para cezası verilir.”* şeklindeki hükmünün Anayasa’nın 2 nci maddesine aykırı olduğu kanısına ulaşarak itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi’ne yaptığı başvuru da reddedilmiştir.

Mahkemenin başvuru talebinde özetle *“itiraz konusu kural kapsamında yasaklanan fiillerin gerçekleştirilmesi halinde uygulanacak idari para cezasının maktu olarak belirlenmiş olması nedeniyle fiili gerçekleştirenin kusuru ya da ekonomik büyüklüğü gibi özelliklerinin değerlendirme dışı kalacağı, yasaklanan fiili gerçekleştirenlerin tamamına aynı para cezasının verileceği* belirtilerek, Anayasa Mahkemesi’nin 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu hükümlerinin iptaline ilişkin kararının gerekçesi tekrarlanmış ve hükümde geçen *“Bu Kanun, ikincil mevzuat veya lisans hükümlerine aykırılık”* ifadesi ile hükümde yasaklanan fiillerin genel olarak belirtilmesinin hukuk devletinin alt ilkeleri olan belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleri ile bağdaşmadığı ileri sürülerek, hükmün iptali talep edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’nun başvuru konusu hükmünü Anayasanın 2 ve 38 inci maddeleri açısından değerlendirmişse de hükmün Anayasa’nın her iki maddesine de aykırılık teşkil eden bir yönünün bulunmadığına karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi, 18.07.2017 tarihli ve 30127 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 31.05.2017 tarihli ve E: 2017/103, K: 2017/108 sayılı bahse konu kararında;

“Kanunla yapılan düzenlemelerin etkili bir şekilde hayata geçirilebilmesi bakımından, öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak ve yasaklanan fiillerin işlenmesini önlemek için hangi tür ve ölçekte idari yaptırım uygulanacağı kanun koyucunun takdir yetkisindedir. Maktu olarak belirlenen idari para cezaları, cezayı gerektiren fiilleri işleyenlerin üzerinde, ekonomik durumlarına göre farklı etkiler doğurabilirse de bu durumun adalet ve hakkaniyet ilkelerine aykırılık oluşturduğu söylenemez. Kanun koyucunun, takdir yetkisi kapsamında fiilin meydana getireceği neticeleri de dikkate alarak düzenlediği itiraz konusu kural(lar)da hukuk devleti ilkesi ile çelişen bir yön bulunmamaktadır.

....

Kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında söz konusu fiilleri kabahat olarak belirlemesinin ve bunun karşılığında idari cezalar öngörmesinin, kamu yararını sağlamaya yönelik olduğu açıktır.”

gerekçeleriyle hükmün Anayasa’nın 2 nci maddesine aykırılık taşımadığı kanaatine ulaştığını ifade etmiş, iptali talep edilen hükmün belirlilik ve öngörülebilirlik ilkelerine aykırı olduğu iddialarını ise;

“İtiraz konusu kuralda idari yaptırım öngören eylemler, 6446 sayılı Kanuna, ikincil mevzuata veya lisans hükümlerine aykırı davranılması olarak belirtilmiştir. Bu eylemlerden lisans hükümlerinin neler olduğu Kanunun 5. Maddesinde gösterilmiştir. Dolayısıyla, kuralda belirtilen 6446 sayılı Kanun’a ve lisans hükümlerine aykırı davranılması şeklindeki eylemler kanunda belirtilmiştir. İdari yaptırım gerektiren fiillerin bir kısmı için ise ikincil mevzuata yollama yapılmıştır. 6446 sayılı Kanun’un ilgili maddelerinde ikincil mevzuatla düzenleme yapılacağı da belirlenmiştir. Yasama organının uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin konularda alınacak önlemlerin duyulan gereksinimlere uygunluğunu sağlamak amacıyla idareye kimi kararlar almak üzere yetki vermesi idari kararlarla suç ihdası ve dolayısıyla kanunilik ve belirlilik ilkesinin ihlali anlamına gelmemektedir. Kaldı ki regülatif idari yaptırımlarda, yaptırımın uygulanacağı belirli, özel bir alan olduğundan kanunla çizilen çerçevenin genel olması belirlilik ilkesine aykırılık oluşturmaz.”

gerekçesi ile reddetmiştir.

Anayasa Mahkemesi’nin bu kararına karşı oy kullanan üyelerin gerekçelerinde ise “işlenen fiilin haksızlık içeriği, sorumluların kusur durumu dikkate alınmadan, ekonomik büyüklüklerine ve sınıflarına göre adil bir denge gözetilmeden, itiraz konusu kurallarla ölçülü ve makul olmayan idari para cezası ile cezalandırılmaları, hukuk devletinin gereği olan “adalet” ve “hakkaniyet” ilkeleriyle bağdaşmadığı, kanun metninin bireylerin hangi somut fiil ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını belirli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine imkân verecek düzeyde kaleme alınmadığı ve Anayasa Mahkemesinin 5015

sayılı Petrol Piyasası Kanunu ve 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümleri için vermiş olduğu iptal kararları hatırlatılarak demokratik sistemlerin hem kendini korumasının hem de istikrarlı bir yönetim sistemine olan saygı ve inancın tahrip edilmemesi gerektiği değerlendirmelerinin öne çıktığı görülmektedir.

LBF Partners Olarak Sizin İçin Ne Yapabiliriz?

Enerji hukuku ve şirketler hukuku ekibimiz aşağıdaki hukuki hizmetleri sunmaktadır:

- Enerji projelerine ilişkin yatırım süreçlerinin yürütülmesi,
- Şirket kuruluşlarının yapılması,
- Enerji şirketlerinin devralınmasında hukuki inceleme dahil tüm süreçlerin yürütülmesi,
- Enerji projelerine ilişkin due diligence sürecinin yürütülmesi,
- Enerji projelerine ilişkin uyuşmazlıklarda ve idari para cezalarında hukuki destek sunulması.